

To Cite This Article: Ekinci, S. & Kocalar, A.O. (2025). Göçmen emeğin mekânsal hareket-dağılımı ve göçmenlerin yaşadıkları sorunlar. International Journal of Geography and Geography Education (IGGE),55, 174-190. <https://doi.org/10.32003/igge.1669567>

Göçmen Emeğin Mekânsal Hareket-Dağılımı ve Göçmenlerin Yaşadıkları Sorunlar Spatial Movement-Distribution of Migrant Labor and the Problems They Experience

Sedat EKİNCİ^{ID}, Ali Osman KOCALAR^{ID}

Öz

Göç, basitçe tanımlamak gerekirse bir yer değiştirme hareketidir. İnsanlar bedenleriyle, kültürel ve maddi sermayeleri ile yeni ikamet bölgelerine hareket edip oranın mekânsal dağılımını yeniden şekillendirmektedir. Dünyada gerçekleşen uluslararası göçlerin %60'dan fazlası işçi göçüdür. Bu göçler genellikle gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğrudur. Ülke içinde ise göçler çoğunlukla kırdan kente ya da kentten daha büyük kente doğrudur. Bu göç hareketleri başarı ile sonuçlansa da göç ile gelen bazı sorunlar göçmenleri beklemektedir. Göçmenlerin istenmeyen bir unsur olarak normalleştirildiği yönetim mantığı, başka kesimlere göre yaşadıkları dezavantajlı farklılığın neticesi olan mekânsal, çevresel, sosyal adaletsizlik, başka olmaktan kaynaklı ırka ve yerleşim yerine dayalı ayrımcılık, uyum sağlama sıkıntısı olan "göçmenlerin etnikleşmesi" göçmenlerin karşılaştıkları sorunlardır. Bunların dışında mekânsal ayrışma, ücret hırsızlığı ve manipülatif sözleşme, yüksek eğitilmiş göçmenlerin potansiyellerinin tamamını kullanamamaları ifade eden beyin israfı, sistemin sürdürülebilirliğinin teminatı olan toplumsal yeniden üretim (maddi gen) ve matta etkisi, göç endüstrisinde gerçekleşen iktisadi sömürü gibi sorunlar da göçmenler tarafından deneyimlenmektedir. Bu çalışmada göçmen emeğin hareketi göç teorileri ve güncel bulgularla ifade edilmiş, hareket anlamında göçün bitmesiyle karşılaşılan sorunlar açıklanmıştır. Bu çalışma göçmen emeğin mekânsal hareket-dağılımlarını ve sorunlarını tespit etmek amacıyla kaleme alınmıştır. Araştırmada "Göçmen işgücünün mekânsal dağılımı nasıl bir yapı sergilemektedir?" ve "Göçmen işgücü hangi sorunlarla karşılaşmaktadır?" sorularına cevap aranmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Mekânsal Hareket-Dağılım, Etnikleşme, Göç Endüstrisi

Abstract

Migration is, to put it simply, a movement of displacement. People move to new places of residence with their bodies, cultural and material capital, and reshape the spatial distribution of that place. More than 60% of international migrations in the world are labor migrations. These migrations are usually from developing countries to developed countries. Within the country, on the other hand, migrations are mostly from the countryside to the city or from the city to the larger city. Although these migration movements are successful, some problems that come with migration await migrants. Governmentality that normalizes migrants as an unwanted element, spatial, environmental and social injustice as a result of the disadvantaged difference they experience compared to other segments, discrimination based on race and place of residence due to being different, "immigrants ethnosizing" which is a problem of adaptation, spatial segregation, wage theft and manipulative contract, brain waste that means highly educated migrants cannot use their full potential, social reproduction (material gene) and the matta effect that guarantee the sustainability of the system, economic exploitation in the migration industry are some of these problems. In this study, the movement of migrant labor is expressed with migration theories and current findings, and the problems encountered with the end of migration in terms of movement are explained. This study was written in order to determine the spatial movement-distribution and problems of migrant labor. The research seeks answers to the questions "What is the structure of the spatial distribution of migrant labor?" and "What problems does migrant labor face?"

Keywords: Migration, Migrant, Spatial Movement-Distribution, Ethnosizing, Migration Industry

* **Sorumlu Yazar:** Dr., Bir Kuruma Bağlı Değildir, ✉ekinci.sedat33@gmail.com

GİRİŞ

Tarihin her döneminde insanlar belli sebeplerden bulundukları yerlerden ayrılma ihtiyacı hissetmiş ve başka yerlerde yeni yerleşmelerin arayışına girmiştir. Pleistosen'deki buzul-buzullar arası dönemlerde insanoğlunun kitlesel göçleri başlamıştır. (Berk, 2020) Daha sonraki tarihi süreçlerde Kavimler Göçü, Türklerin Anadolu'ya yaptığı göçler, Afrika'dan ve Avrupa'dan Amerika kıtasına yapılan göçler gibi büyük göçler gerçekleşmiştir (Manning, 2015). Binlerce yıldır gerçekleşen bu hareket her yönü ile farklılaşmasına rağmen günümüzde de devam etmektedir. Günümüzde yaklaşık 280 milyon insan doğup büyüdüğü ülkelerin sınırları dışında ikamet etmektedir (BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, 2022). Ülke içi göçleri de hesaba katarsak sayısal bağlamda muazzam bir göç ile karşılaşmaktadır. Göç, "Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi; taşınma, hicret, muhaceret" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Bu tanım gayet basit olmasına rağmen kullanışlıdır, fakat insan göçünü tanımlamada yetersizdir. Çünkü insanların göç hareketi sadece fiziksel bir yer değiştirme hareketi değildir. İnsanların yaptığı göçler; diğer insanları ve canlıları yerinden edebilir, çevreyi değiştirebilir, kültürel çatışmaya yol açabilir, ekonomik bir canlanmaya sebep olabilir, işsizlik problemini ortaya çıkarabilir ya da göçe katılan unsurları yaşadıkları mekânın yabancısı, toplumun ikincil kısmı kılabilir (Skeldon, 2008; Ekici & Tuncel, 2015). Çünkü insanların yer değiştirme hareketi insana ait kimliğin, nesnelerin ve kültürün de yer değiştirmesi ve yeniden konumlanıp dönüşmesidir. Bu yüzden göç ile ilgili konular incelenirken olaya sadece bir yer değiştirme hareketi olarak bakılmamalıdır.

Geniş bir içeriğe sahip olan göç farklı parametrelere göre çeşitli türlere ayrılmıştır. Yasal olup olmamasına göre düzenli göç (yasal göç) ve düzensiz göç (yasadışı göç), göç edilen yere göre iç göç ve dış göç; konusuna göre emek göçü (işçi göçü), beyin göçü, mübadele göçü, doğal afet göçü, sosyal olay ve savaş göçü; süresine göre sürekli göç ve mevsimlik göç, istekliliğe göre gönüllü göç veya zorunlu göç olarak çeşitli türlere sahiptir (Barışık, 2020). Bütün bu göç süreçlerine katılan insanlar sığınmacı, mülteci ya da göçmen olarak sınıflandırılmaktadır. Göç terimleri sözlüğüne göre (Perruchoud & Redpath-Cross, 2004) sığınmacı "Zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi" olarak, mülteci "Bir devlet veya BM Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından menşe ülkedeki objektif koşullar baz alınarak ilgili mülteci tanımındaki kriterleri yerine getirdiği varsayılarak mülteci kabul edilen kişiler" olarak, göçmen "sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey" olarak tanımlanmıştır. Buradaki göçmen tanımı uluslararası göçe katılan göçmenleri içermektedir. Ülke içindeki göçe katılanlar da göçmen olarak nitelendirilir. Daha doğru bir tabirle göçmenleri ifade edecek olursak göçmen, doğduğu yerden (ülke, şehir, köy) başka bir yerde yaşayanlara denir ve göçmen başka bir ülkeye göç edip orada vatandaşlık alsa bile uluslararası anlayışa göre hala göçmendir (Black, 2021). Göçmenler ekonomik göçmenler, siyasi göçmenler, çevre göçmenleri ve aile birleşimi gibi farklı şekillerde kategorileştirilmişlerdir (Beets & Willekens, 2009).

Göçmenler içinde bulundukları sosyo-ekonomik durumların getirdiği belli motivasyonlarla göç etmektedirler. Bu motivasyonlardan en önemlisi ise iş bulmaktır. Emek göçü, genellikle iş bulmak amacıyla yapılan ülke-şehir ötesi hareket olarak tanımlanmaktadır. Yıldırımoglu'na (2005) göre "emeğin, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı dış göç veya iç göç yoluyla yer değiştirmesi emek göçü olarak nitelendirilmektedir" (Yıldırımoglu, 2005). Daha iyi bir hayat amacıyla yapılan bu göç tercihten ziyade ekonomik bir ihtiyaçtır (Subaşı Ertekin & Yüce Dural, 2013). Bu göçe katılanlar göçmen emek (işgücü) olarak isimlendirilmektedir (Dakua, 2019). Dünyada yaklaşık 169 milyon göçmen emek bulunmaktadır ve bu göçmen emek toplam işgücünün %5'ini oluşturmaktadır (Uluslararası Çalışma Örgütü, 2021a). Göçmen emeğin sektörel dağılımına bakıldığında çoğunluk hizmet sektöründe çalışmaktadır. Göçmen emeğin %66,2'si hizmet sektöründe, %26,72'si sanayide, %7,1'i ise tarım sektöründe çalışmaktadır. Erkekler sanayi ve tarım sektöründe oransal olarak kadınlara nazaran daha fazla yer almaktadır. Kadınlar erkeklere nispetle hizmet sektöründe daha fazla çalışmaktadır. Kadınların ev işlerinde ve sağlık sektöründe çalışmalarından dolayı hizmet sektöründeki oranı daha fazladır. Erkekler ise, imalat ve inşaat

gibi ağır işlerde çalıştıkları için sanayi sektöründeki payları kadınlara göre daha fazladır (Uluslararası Çalışma Örgütü, 2021b).

Emek göçünün sebeplerinden en önemlisi yoksulluktur (De Haan & Yaqub, 2010). Dünya bankası verilerine göre 2024 yılında günde aşırı yoksulluk sınırı kabul edilen 2,15 dolardan daha az kazanan insan sayısı yaklaşık olarak 700 milyon civarındadır. Aşırı yoksulluğun dünya üzerinde daha fazla yoğunlaştığı bölge ise, Afrika Sahra-altı ülkeleridir (The World Bank, 2022). Türkiye’de ise son 4 yıllık panel veriler kullanılarak hesaplanan sürekli yoksulluk oranı 2023 yılında %12,3 olarak hesaplanmıştır. Yoksulluk ve sosyal dışlanma yaşayanların oranı %31 iken, kendilerine ait konutu bulunmayanların oranı %56,2, sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçeveleri vb. problemlerden dert yananların oranı %32 olmuştur. Türkiye’nin göreceli yoksulluğu en fazla olan bölgesi Kuzeydoğu Anadolu (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan) olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2024). Az kazanan ve mülkiyeti bulunmayan bu insanlar için göç, yeni bir hayat için güçlü bir motivasyondur. Dünyada ve Türkiye’de yoksulluk içerisinde bulunan bu bölgeler aynı zamanda göç veren yerlerdir (Kansu Karadağ, 2018). Daha iyi bir hayat ümidiyle gerçekleşen bu göçler göçmenlerin temel isteklerini karşılama bile bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Bu insanların vardıkları yerlerde tekrardan etnik temelli kategorileşmeler, yerli halka göre daha fazla çalışıp daha az kazanmak, kayıt dışı bulunanların sigortalanmaması, riskli işlerde çalışma gibi problemleri yaşama ihtimalleri vardır (Capps vd., 2005; McDermott vd., 2019).

Bu araştırma göçmen emeğin mekânsal bağlamda bir incelemesidir. Bununla birlikte araştırma göçmen emeğin ekonomik bağlamda mekânsal hareket ve dağılımlarını ve göçmen emeğin yaşadığı sorunları açıklamak amacıyla kaleme alınmıştır. Bundan dolayı göçün oluşturduğu mekânsal hareket ve dağılım sürecini ve bunların sonucunda oluşan sorunları açıklamayı hedeflemektedir. Bu araştırmanın amaç ve hedefi doğrultusunda “Göçmen işgücünün mekânsal hareket-dağılımı nasıl bir yapı sergilemektedir?”, “Göçmenlerin yaşadıkları sorunlar nelerdir” sorularına cevap aranmaktadır. Çalışmada göçmen işgücünün hareketleri ve bunun neticesindeki dağılımların ekonomik ve mekânsal etkileri ele alınmıştır. Bu araştırmanın eleştirel bir yaklaşımla göçmen işçilerin sorunlarına dikkat çekmesi ve akademik anlamda göç konusuna katkı sunması önem ifade etmektedir.

GÖÇ TEORİLERİ VE GÖÇMEN EMEK

Göçmen emeğin göçünü ve diğer göçleri çözümleme girişimleri göç teorilerini ortaya çıkarmıştır. Göç teorileri göçlerin sebeplerini anlamak için kullanılan birden çok perspektif barındıran teorilerdir. Her teori göçü belli bağlamlarda ele almakta ve tek başına göçü açıklama da yetersiz kalmaktadır (Gezgin, 1991). Bu teoriler bazen birbirleriyle ters düştükleri gibi bazen de birbirlerini tamamlamaktadır (Tablo 1). Bu teorilerin eskilerinden biri, Ravenstein’in 1885 ve 1889 yıllarında yayımladığı “Göç Kanunları” başlıklı iki makalesinde ortaya koyduğu yedi göç kanununa dayanan teorisidir. 19. Yüzyılı İngiltere’sinin nüfus verilerine göre oluşturulmuş bir kuramdır. Bu teoriye göre göç etmek isteyenler genellikle kısa mesafeleri tercih etmektedirler. Kırsal alanda yaşayanların göç etme eğilimi daha fazladır. Göçlerin yönü ise daha çok ticaretin ve sanayinin geliştiği kentlere doğrudur. Göçmenler daha çok iş bulma motivasyonu ile göç etmişlerdir (Çağlayan, 2006).

Tablo 1. Göç teorilerinde göçmenlerin hareket yönü ve hâkim göç motivasyonu

Göç Kuramları	Hareket Yönü (Uluslararası)	Hâkim Göç Motivasyonu
Ravenstein’in göç kanunları	Ticaretin ve sanayinin geliştiği büyük kentler	İş bulma (Ekonomi)
İtme çekme teorisi	Daha gelişmiş ülkeler	Refah yaşam (Ekonomi)
Dünya sistemi teorisi	Çevreden merkeze (daha gelişmiş ülkelere)	İş bulma (Ekonomi)
Göç sistemleri teorisi	İlişkilerin yüksek olduğu gelişmiş ülkeler	İş bulma (Ekonomi)
Kesişen fırsatlar teorisi	Gelişmiş yakın ülkeler	İş bulma (Ekonomi)
Dual işgücü piyasası teorisi	Gelişmiş ülkelere	İş bulma (Ekonomi)
İlişkiler ağı teorisi	Sosyal ağların bulunduğu gelişmiş ülkelere	Sosyal ağların varlığı
Neoklasik teori	Gelişmiş ülkelere	İş bulma (Ekonomi)

Everett Lee'nin ortaya koyduğu itme-çekme teorisinin odak noktası göçe sebep olan ya da göçü engelleyen itici ve çekici faktörlerdir. Bir göçün başlaması için çekici faktörlerin (iş imkânı, kaliteli yaşam, ekonomik istikrar, gelişmiş insan hakları vb.) itici faktörlere göre daha ağır basması gerekmektedir. Bu faktörleri belirlerken dört uyarıcı göz önünde bulundurulmaktadır: Kaynak ülke ile ilgili faktörler, hedef ülke ile ilgili faktörler, dış zorluklar ve kişisel özellikler. İnsanlar terk edecekleri yerlerde olmayan çekici özellikler ve bu yerlerdeki itici özellikler için başka bir yere göç etmek isterler, ama sadece bu faktörler değil aynı zamanda göç yolunda karşılaşılabilecek sorunlar ve sağlık, ekonomi, eğitim, aile gibi kişisel parametrelerde göç kararı almada önemlidir (Lee, 1966; Zanaabazar, Kho & Jigjiddorj, 2021; Orallı & Atasever, 2023).

Dünya sistemi (merkez-çevre) teorisine göre dünya iki kısımdan oluşmaktadır. Dünyayı sömüren kapitalist ülkeler (merkez ülkeler) ile bunların sömürdüğü (çevre ülkeler) ülkeler olarak dünya ikiye ayrılır. Bu iki kısım arasında kolonyal dönemden kalma bir bağılılık söz konusudur. Kapitalist düzende bu iki kısım birbirlerine bağımlıdır. Merkez ülkeler kaynak (hammadde, işgücü, toprak) olarak çevre ülkelere bağımlıdır, çevre ülkeler ise başta ekonomi olmak üzere pek çok alanda merkez ülkelere bağımlıdır. Çevre ülkelerden hareket eden göçmenler iş bulmak amacıyla merkez kapitalist ülkelere göç etmektedirler. Merkez ülkeler ise daha ucuz kaynakların bulunduğu çevre ülkelere yatırım yaparak zenginleşmektedir (Ela Özcan, 2016; Ari, 2020).

Göç sistemleri teorisine göre, göçler ilişkiler çerçevesinden değerlendirilmektedir. Bu teoriye göre birbirleri arasında göç akışı olan iki ülke ya da ülke grupları bir göç sistemi oluşturmaktadır (Dedeoğlu & Ekiz Gökmen, 2020). Bir ülke birden fazla göç sistemi içerisinde yer almaktadır. Bu göç sistemlerini belirleyen, göç yollarını önceleyen unsur ise ülkelerin birbirleriyle kurduğu ekonomik, politik, kültürel, tarihi ilişkilerdir. Göçmenler göç edecekleri ülkeleri seçerken bu ilişkileri göz önünde bulundurmaktadırlar ve göçmenler için bu durum mesafeden çok daha önemlidir. Göçler genellikle sömürgeci ülkelerle onların sömürdüğü ülkeler arasında gelişmektedir. Örneğin Batı Afrika'dan Fransa'ya ve Pakistan'dan İngiltere'ye yapılan göçler gibi. İki ülke arasında ya da ülke grupları arasında göçe sebep olan bu ilişkilerin sömürgecilğe indirgenmemesi lazımdır. Kültürel, tarihi, politik ilişkiler de göç yönünü etkilemektedir. Örneğin Türkistan'dan Türkiye'ye olan göçler kültürel ve tarihi ilişkilerin sonucudur (Tamer, 2020).

Kesişen fırsatlar teorisi, itme-çekme teorisine benzer özellikler barındırmaktadır. Bu teoriye göre göç hususunda mesafe önemlidir. Mesafe arttıkça göç etmenin önündeki engeller artacağı için göçün gerçekleşmesi zorlaşmaktadır. Mesafe dışında kişinin/kişilerin göç etmesi için varılacak ülkenin imkanları çok önemlidir. Kişi kaynak ve hedef ülke arasındaki imkanları karşılaştırarak kar ve zarar hesaplamasına göre göç edip etmeyeceğine karar vermektedir. Bu yüzden göçün başlaması ve göç edecek kişi sayısı göç edilecek yerdeki istihdam potansiyeli ile doğru orantılıdır. Bu teoriye göre göçü engelleyen faktörler sadece kaynak ve hedef ülkelerdeki olumsuz şartlar değildir. Aynı zamanda göç yolunda karşılaşılan potansiyel olumsuzluklar göçü engelleyebilmektedir. Bu teori iş imkanlarına yaptığı vurgu sebebiyle özellikle emek göçü çalışmalarında kullanılmaktadır (Shiraliyev, 2022).

Dual işgücü piyasası teorisine göre emek göçleri gelişmiş ülkelerin işgücü taleplerinden doğmaktadır (Uslu Ak, 2021). Burada göç gönderen ülkelerin itici faktörlerinden daha çok göç alan ülkenin çekici faktörleri (İstihdam gücü, yüksek ücret, iş bulmak için daha az rekabet) önemlidir. Ekonomik yönden gelişmiş ülke ve toplumların sürekli hale gelen işgücü talepleri dört özellikten kaynaklanmaktadır. Bunlardan birincisi *yapısal enflasyondur*. Çalışanların aldığı ücretler mesleki ve toplumsal statülerini de etkilemektedir. Bu da beraberinde hiyerarşik bir yapı meydana getirmektedir. İşverenlerin bu hiyerarşinin en altında yer alan vasıfsız işçilere yapacağı yüklü bir zam, hiyerarşinin üstünde olan meslek gruplarında zam talebini doğuracaktır. Eğer hiyerarşinin üstünde yer alan gruplara zam yapılmazsa hiyerarşinin altüst olacağından dolayı işverenler vasıfsız işçilere düşük ücret verme ve yüklü bir zam vermeme eğilimindedirler. Eğer bir zam verilecekse bütün bir iş hiyerarşisini kapsaması gerekmektedir ve bu da epey maliyetlidir. İşverenler zam vermek yerine ucuz işgücüne çalışabilecek göçmen emeği tercih etmektedir. İkincisi *motivasyon sorunlarıdır*. İşçiler sadece para kazanmak için değil toplumsal statülerini de arttırmak için çalışırlar. Düşük ücretli mesleklerde ilerlemenin yolları az olduğundan dolayı motivasyon sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu sorunun işverenler nezdinde çözümü yine göçmen emektir. Çünkü onlar için

göç etmeyi başarmak ve hedef ülkede yaşamak bile bir motivasyondur. Üçüncüsü *ekonomik ikiliktir*. Sermaye yoğun birincil sektörde çalışanlar bilgi ve deneyim gerektiren ve yüksek maaş ve haklara sahip işlerde çalışmaktadır. Emek yoğun ikinci sektörde çalışanlar ise istikrarsız ve vasıfsız işlerde çalışıp düşük maaş ve her an işten çıkarılma tehlikesiyle çalışırlar. Bu yüzden ikincil sektör yerli işçilerin taleplerini karşılamadığı için göçmenlere yönelmektedir. Dördüncüsü ise *işgücü arzının demografisidir*. Eskiden vasıfsız işlerde ucuza çalışabilecek kişiler kadınlar ve gençlerdi. Kadınların iş hayatına atılması ve işten elde ettikleri kaynağın artık birincil düzeyde olması ve gençlerin eğitim hayatlarından dolayı işgücüne katılımının azalması eskiden kadın ve gençlerle doldurulan vasıfsız işgücünün göçmenlerle doldurulmasına sebep olmuştur (Massey vd., 1993).

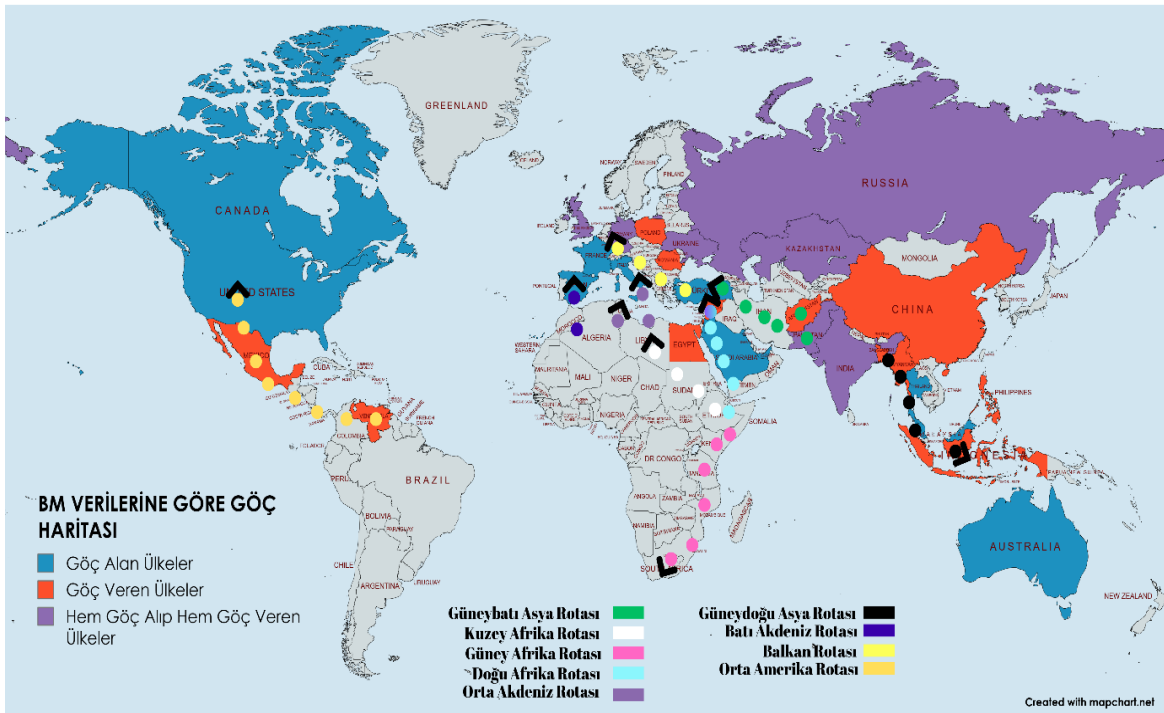
İlişkiler ağı teorisi, sürekli hale gelen göçleri daha önce gelen göçmenlerin oluşturdukları ağlar üzerinden inceler. Bu ağlar göç etmiş, yeni göç eden, göç etme potansiyeline sahip, göç etmeyen insanların akrabalık, dostluk, milliyet gibi bağlarla oluşturdukları geniş bağlantılardır. Bütün bu ağlar kişilerin ulaşım, konaklama, iş bulma gibi göçü zorlaştıran unsurları aşma kabiliyetini artırarak yeni gelecek göçleri kolaylaştırmakta ve onları cesaretlendirmektedir. Yeni gelen göçlerle ağlar daha da büyüyerek devam etmektedir. Bu ağların sayesinde göçmenler yeni geldikleri ülkelerde anavatanlarıyla ilişkileri kopmadan ve kültür şoku yaşamadan hayatlarını sürdürebilirler. Bu teori diğer teorilere göre sadece yapısal etkenler üzerinde durmadan bireyi daha aktif görmektedir (Sinin, 2023, Develi, 2017).

Neoklasik teori ise göç ile ilgili süreçleri makro ve mikro yaklaşım olmak üzere ikiye ayırarak inceler. Makro yaklaşıma göre uluslararası göç emek fazlası ülkelerle emek talebi olan ülkeler arasında gelişmektedir. Emek fazlası ülkelerde düşük işçi ücretleri varken emek ihtiyacı olan ülkelerde ise işçi ücretleri yüksektir. Bu ücret farkları düşük ücretli işçi çalıştıran ülkelere daha yüksek ücret veren ülkelere doğru göçe sebebiyet vermektedir (Bozkaya & Kum, 2022). Mikro yaklaşımda ise makro yaklaşıma benzer söylemler bulunmakla birlikte odak noktasını kişilere yöneltmiştir. Bu yaklaşıma göre bireylerin göç etme üzerinde verdikleri kararlar kar-zarar analizinin sonucunda şekillenmektedir. Göç sonucunda yüksek yaşam kalitesini sağlayacak iş ücretlerine ulaşım gerçekleşecekse bireyler göç kararı almaktadır (Tamer, 2020; Demir, 2023).

Bütün göç teorileri değerlendirildiğinde uluslararası hareketin yönü ekonomik bağlamda gelişmiş ülkelere doğrudur. İnsanların göç etmesindeki en büyük motivasyon ise ekonomik sebeplerdir (Tablo 1). Kaynak ülkede işsizlik ve düşük ücretler gibi olumsuz koşulların ve hedef ülkede refah, işgücü ihtiyacı, daha yüksek maaş gibi olumlu koşulların varlığı göçü sürekli hale getirmektedir. Şunu unutmamak gerekir ki göç teorileri bütün göç süreçlerini açıklamaya çalışmaktan ziyade göç sürecine belli bir noktadan bakan perspektiflerdir.

GÖÇMEN EMEĞİN MEKÂNSAL HAREKETİ VE DAĞILIMI

Kavimler göçü, yeni keşfedilen kıtalara yapılan göçler tarih boyunca kitlesel anlamda yapılan büyük göçlere örnektir. Yakın zamanlarda küreselleşmenin etkisiyle azalan devlet etkisi, bazı bölgelerde sınırların daha ince olması, gelişen ulaşım yolları ve vasıtaları kitlesel ve bireysel göçleri arttırmaktadır. Küresel çağda üç göç dalgası meydana gelmiş ve bu göç dalgaları dönemlerinin hakim göç hareket noktalarını oluşturmuştur. Birinci göç dalgası Avrupa'dan yeni dünyaya yapılan göçlerle birlikte aşırı kalabalık ülkelere daha az nüfusa sahip ülkelere doğru olmuştur (1870-1913). İkinci göç dalgası (1950-1980) çoğunlukla iş bulmak amacıyla yoksul ülkelere daha zengin ülkelere doğru olmuştur. Üçüncü dalga ise (1980 ve sonrası) Doğu Blokunun çökmesi ile birlikte Doğu Avrupa ülkelerinden yapılan göçlerle başlamıştır. Batı Avrupa, ABD, Rusya, Arabistan bu dönemde önemli göç alan ülkelere olmuştur (Subaşı Ertekin & Yüce Dural, 2013).

Şekil 1. Dünyadaki büyük göç rotaları (S. Ekinci tarafından hazırlanmıştır). Kaynak: Uluslararası Göç Örgütü – McAuliffe & Oucho, 2024; UNICEF, 2024

Uluslararası göç hareketlerine (Şekil 1) bakıldığında *Güneybatı Asya*, *Orta Amerika*, *Orta Akdeniz*, *Doğu Afrika* göç rotaları en büyük göç rotalarındandır. Güneybatı Asya rotası Türkiye'nin de üzerinde bulunduğu bir rotadır. Özellikle Suriye'den Türkiye'ye olan bu geçişler bu rotanın en yoğun güzergahıdır. Orta Amerika rotasında ise en aktif yer, dünya üzerinde ülkeden ülkeye geçişin en fazla olduğu Meksika ile ABD arasındaki güzergahtır (McAuliffe & Oucho, 2024). Orta Akdeniz rotası ise, bunlar arasındaki en ölümcül rotadır. Bu rotada göç edenler kara üzerinde birden fazla ülke geçebilecekleri gibi Akdeniz gibi bir denizi aşarak karşı kıyı olan Avrupa'ya ulaşmaktadırlar. Doğu Afrika ise rotası hem kara hem de deniz yolu içeren bir güzergaha sahiptir. Bu yüzden riskli rotalardan biridir. Afrika boynuzundan Ortadoğu ülkelerine hatta daha ilerisine kadar uzanabilen bir rotaya sahiptir, ama daha çok Suudi Arabistan ve diğer körfez ülkelerine gitmek için tercih edilmektedir (UNICEF, 2024).

Uluslararası göç hareketi bazen tek bir varış rotasına sahip olmaz, bazı mülteci ve sığınmacılar göç ettikleri ülkeden başka bir ülkeye de göç edebilir. Buna *ikincil hareket* denir. Bazen bu koruma aramak maksatlı ilk ülkeye yapılan geçici göçten sonra asıl ülkeye varışı ifade edebilir, bazense ilk ülkede aradığını bulamayan mülteci ve sığınmacının yeni bir göçünü ifade eder (Radjenovic, 2017). Bu kavram daha çok mülteci ve sığınmacıları içerirken *ikincil göç* kavramı ise, göçmenleri ihtiva etmektedir. İkincil göç; iş, sağlık, eğitim vb. sebeplerle geldikleri ülkeden başka bir ülkeye göç etmektir. Yani doğdukları ülkeden başka bir ülkeye ve oradan da başka bir ülkeye göçü ifade eder (Takenaka, 2007).

Genel bir değerlendirmeye ifade edebiliriz ki uluslararası göçte hareket ekonomik anlamda az gelişmiş ülkelere doğru. Uluslararası göç hareketinin yaklaşık 4/3'ü bu şekilde gerçekleşmektedir (Black, 2021; Kansu Karadağ, 2018). Bu göç hareketini oluşturan insanların büyük çoğunluğunu yoksul insanlar teşkil etmektedir. Yeni yerlerde yeni iş bulma motivasyonu onları göç etmeye itmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki işverenler vasıf gerektirmeyen işlerde çalıştırmak istedikleri işçilere yüksek maaş vermek istemezler. Yerli insanlar da düşük gelir getiren işlerde çalışmak istemezler. Dolayısıyla bir işgücü açığı meydana gelir. Bu açık da göçmen emeği (işgücünü) bu bölgelere çekmektedir (Yıldırımoglu, 2005).

Hindistan, Meksika, Rusya, Çin, Suriye, Bangladeş, Pakistan, Ukrayna, Filipinler, Afganistan gibi çevresinde daha geniş iş imkanlarının olduğu ülkeler ya da güvenlik sorunu yaşayan ülkeler yurtdışına yoğun göç vermektedirler. Dünyanın en fazla göç alan yerleri ABD, Almanya, Suudi Arabistan, Rusya, Birleşik Krallık, Fransa, Kanada, Avustralya, İspanya, İtalya gibi ekonomik alanda gelişmiş ve iş anlamında geniş fırsatlar sunan ülkeleridir (McAuliffe & Oucho, 2024). Bu ülkelerde göçmenlerin nüfus içindeki oranı yüksektir. Örneğin 2019 verilerine göre Birleşik Arap Emirlikleri'nde göçmenlerin toplam nüfus içindeki oranı %88'dir. Bir ülkedeki yüksek göçmen nüfusu oranı genellikle yüksek verimlilikle ilişkilendirilir (Kraler & Reichel, 2022).

Uluslararası anlamda, göçmen dağılımı gelişmiş ülkelerde yoğunlaşmıştır. Perspektifi uluslararası bağlamdan koparıp ülke içine odakladığımız zaman göç hareketi köyden kente ya da kentten daha büyük kente doğrudur. Bu yüzden ülke içinde göçmenlerin yoğun olduğu alanlar daha çok büyük şehirlerdir (BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı-Nüfus Bölümü, 2013). Şehirler göç için ana lokasyonlardır. İnsanların yerleşmek veya ayrılmak için geldikleri büyük merkezlerdir. New York ve Londra gibi şehirler göç ile bugünkü hallerini alan şehirlerin en başındadır. İstanbul, Toronto, Varşova, Nairobi, Shenzhen gibi büyük şehirler de göç ile şekillenmiştir. Fakat bu şehirler içerisinde göçmenlerin sahip oldukları din, kültür gibi çeşitlilikler; konut ve sosyal ayrışma ile eşitsizlik gibi sorunlar şehirlerde benzersiz sosyal ve mekânsal manzaraların oluşmasına neden olmaktadır. Bundan dolayı göçmenler kentin her yerine eşit şekilde bir dağılım gösterememiştir (Pisarevskaya & Scholten, 2022).

Gelişmiş yerlere gelen ve onu deneyimleyen göçmenler daha sonra kaynak ülke (göç edilen ülke) ve hedef ülke (göçle gelinen ülke) içinde kurduğu ağlar ile yeni göçleri motive edip kolaylaştırmaktadır. Göçler başka göçleri tetikleyerek göç alan yerlerde birtakım mekânsal-toplumsal konfigürasyonlar ve mekânsal örüntüler oluşturmaktadır. Dışarıdan gelen göçlerin şehir nüfusu yoğunlaştırması mekânsal anlamda şehrin genişlemesiyle dengelenmektedir. Göçmenlerin geldiği çekirdek alan ve genellikle çekirdek alanın etrafında gelişen yayılma alanı şehrin örüntüsünü ve genişliğini değiştirir. Unutmamak gerekir ki her şehrin yerelliğine bağlı olarak farklı şekilde mekânsal örüntüler gelişebilir (Ma vd., 2021). Göç hareketi sonucunda ortaya çıkan nüfus ve alan dağılımı yeni mekânsal örüntüler getirdiği gibi toplumsal değişimler de meydana getirmektedir. Kimi zaman mekân yeni sakinleri için sorunlarla bürümlü bir yer haline gelmektedir.

GÖÇMEN EMEĞİN SORUNLARI

Yönetim mantığı (Governmentality), neyin iyi ya da neyin kötü olduğunu belirleyen ve buna karar veren, gücünü devletten alan akıldır. Ulus devletler zamanı olan bu çağda yönetim mantığı, devletleri oluşturan ulusları merkeze aldığı için göçle gelen diğer unsurları mevcut dinamiklere tehdit olarak görmektedir. Bu mantığa göre göçmenler (özellikle göçmen emek) ülkedeki mevcut karmaşıklığı arttıran, ulus kimliğini zedeleyen demografik ve bazen de ekonomik bir tehdittir. Devletler tarafından görülen bu tehdit; düşünce mekanizmaları devlet etkisinde olan bireylerin, çoğunluğunu oluşturduğu milletler için de bir tehdit haline gelmektedir. Bu tehdidi etkisiz hale getirmek için iktidarlar günümüz ABD'si gibi sınırlarını ciddi bir şekilde koruyan, göçmen karşıtı bir hudut rejimine dönüşmekte ya da göçmenleri uyumlu bir göçmen işçi olmaları yönünde teşvik etmektedir. Bu da beraberinde o ülkelerde yaşayan göçmenler için ikincil olmanın ötesinde daha farklı sorunları beraberinde getirmektedir (Astonitas, 2025).

Mekânsal, çevresel, sosyal adaletsizlik, göçmenlerin her gün deneyimledikleri ağır sorunlardır. Göçmen emeğin yaşadıkları, çalıştıkları, vakit geçirdikleri mekânlar sosyoekonomik durumlarının bir sonucu olarak yerli insanlara göre negatif bir farklılık barındırmaktadır. Göçmenlerin önemli bir kısmı kötü durumda olan mahallelerde gecekondularda ya da küçük dairelerde yaşamaktadır. Mekânsal adaletsizlik göçmen mahallelerinin görünümünü şekillendirmektedir. Çevresine nazaran gösterişsiz, yabancılar için güvenlik sorunu olan bu yerler aynı zamanda çevresel adaletsizliğin de vücut bulduğu yerlerdir. Park, huzurevi, çocuk bakım evleri, otopark gibi çevresel hizmetlerden geri kalan bu yerler; çöp toplama merkezleri, atık tesisleri, fabrikalar gibi çevresel yüklerle sahiptir. Bütün bu adaletsizliklerin temelinde sosyal adaletsizlik yatmaktadır. Genelde göçmen işgücünün yerli insanlara göre daha düşük gelir düzeyine sahip olması onların hiyerarşik bir yapıya sahip olan toplumda daha düşük statüler edinmelerini sağlamaktadır (Samacá Pulido, 2022).

Irka ve yerleşme yerine dayalı ayrımcılık, göçmenleri yaşadıkları yerin ve toplumun ötekisi yapmaktadır. Son dönemlerde artan yabancı düşmanlığı göçmenleri yaşadıkları yerin bir unsuru olarak kabulünü yerli halk nezdinde zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte genelde göçmen işçilerin sosyoekonomik durumunun diğer farklılıklarla kesişimselliği yüzünden yerleşim yerine ve ırka dayalı ayrımcılık göçmenlere karşı artmaktadır (Fibbi, Midtbøen & Simon, 2021). Göçmenler hedef ülkede kurduğu ağlar sayesinde şehirlerin belli yerlerine kümelenirler. Bu da onlarla yerli halk arasında mekânsal bir farklılık meydana getirir. Zamanla bu farklılık, yabancı düşmanlığı ve farklı olana korku nedeniyle antagonizm inşa eder. Yani biz ve onlar karşıtlığı gelişir ve göçmenlerin yaşadığı yerler yerli halkta negatif bir algıya sahip olur. Sonuç olarak şehrin çoğunluğunu oluşturan yerli halk tarafından bu bölgeler ayrımcılığa uğrar ve geldikleri ülkeden farklı olan bir ülkede kabul görmemek göçmenleri arada kalmış bir fert yapar (Murphy, 2018).

Göçmenlerin “etnikleşmesi” ve yerelötesi (translocal) kimlik, göçmenlerin stabil bir kimliğe sahip olmadıklarını anlatan kavramlardır. “Etnikleşme” kavramı göçmenlerin yaşadıkları etnik kimlik değişimini ifade etmektedir. Göçmenler içinde yaşayacağı yeni kültüre karşı kendini konumlandırmaktadır. Bu da dört boyut olarak karşımıza çıkmaktadır: entegrasyon, asimilasyon, ayrılma ve marjinalleşme. Entegrasyon boyutu yeni kültüre uyumu ve kültürlenmeyi temsil etmektedir. Burada göçmen yeni kültürün öğelerini belli miktarda almıştır. Asimilasyon boyutunda ise göçmen kendi kültürünü neredeyse terk etmiş ve yeni kültürü özümsemiştir. Ayrılma boyutunda ise entegrasyon ve asimilasyonda olduğu gibi bir kültürlenme hareketi yoktur. Tam tersi yeni kültürü reddetme girişimi bulunmaktadır ki bu da yeni kültüre karşı zayıf katılımı oluşturmaktadır. Bu yüzden göçmen kendini yeni kültüre karşı yabancı görmektedir. Marjinalleşme ise ayrılmanın da ötesinde belli bir oranda yeni kültürden rahatsızlık, nefret ve aşırı milliyetçilik içermektedir. Bu da kişilerin yeni kültüre karşı daha agresif olduğunu göstermektedir. Marjinalleşme sonucunda kuşaklar değişse bile eski kültür bir şekilde muhafaza edilir (Zimmermann vd., 2006). Yerelötesi kimlik ise birden fazla lokasyona ait kimlikleri benimsemek olarak ifade edilebilir (Özgür, 2018). Bu gayet tabii bir durumdur. Fakat kişi kültürel entegrasyonu başarılı bir şekilde yapamazsa kimlik karmaşası yaşayabilir.

Mekânsal ayrışma; göçmenlerin mekânsal olarak ayrışması, göçmen nüfusun yerli nüfus kadar eşit bir dağılım göstermesi yerine, belli yerlerde kümelenmesi olarak tarif edilmektedir. Göç ile gelen nüfus belli sebeplerle (iş merkezlerine yakınlık, ucuz konut vb.) belli yerlerde yoğunlaşırlar (STATEC, 2023). Göçmenlerin mekânsal olarak ayrışması yerlilerin yaşadığı yerlerden farklı dünyalar inşa edilmiş mekânlar var etmektedir. Bu mekânlar ekonomik olarak eşitsizlik ve mekânsal olarak adaletsizlik yaşayan sahalardır. Bu yerler bazen şehir merkezinin cazibesini yitirmiş sahalarında bazen de şehrin dışında yer alır. Şehir dışlarında yer alan göçmen mahalleleri zamanla şehrin büyümesine bağlı olarak şehrin merkezine dahil olabilir ve yerli mahalleleri tarafından kuşatılabilir. Yerliler için anklav, göçmenler için eksklav sayılabilecek bu alan her iki kesim için mekânsal bir sıkışmaya neden olabilmektedir (Panori vd., 2019). Mekânsal ayrışma şehir hayatının bir normalidir. Evler, iş yerleri ve faaliyet alanları olarak zaten şehirler ayrışmış durumdadır. Şehrsel hareketlilik ev alanları ile iş yerleri arasında yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla işçilerin hayatının büyük bir çoğunluğu ev ve iş mekânlarında geçmektedir (Chai vd., 2011; Liu vd., 2022). Peki bir göçmen olmanız durumunda mekânsal ayrışma nasıl gelişebilir? Göçmenler belli merkezlerde yoğunlaşmaktadır ve bu alanlar umumiyetle dar ve mekânsal-sosyal eşitsizlikler barındıran alanlardır. Göçmen iş gücünün bu dar alanlardan kurtulma ihtimali mekânsal ayrışmaya uğrayan aynı gelir düzeyine sahip yerli bireylere göre daha düşüktür. Yabancılar ev verilmemesi, komşu olarak istenilmemesi ve göçmenin yaşadığı ayrımcılık korkusu onu bu dar alana hapsetmektedir. Aynı zamanda göçmen mekânları, iş verenler için ucuz iş gücünün merkezleri olduğu için işçi ve iş bulmak için daha avantajlı yerler olabilmektedir. Çünkü buralar güvencesiz çalışabilecek ve daha fazla risk alabilecek, daha itaatkâr işçilerin mekânıdır (Şen & Şen, 2015).

Ücret hırsızlığı ve manipülatif sözleşme, göçmen emegİN işverenlerle yaşadığı sorunlardır. Göçmenler etnik kökenleri itibarıyla yerli halktan daha düşük ücret kazanmaktadır. Kayıt dışı çalıştırma, izinsiz ücret kesintileri, maaşı geç yatırma gibi iş ile ilgili sorunlara maruz kalabilmektedir. Etnik kimlikten doğan bu ayrımcılık durağan olmayan etnik kimlik sayesinde değişebilir. Kişinin tercih edeceği etnik kimlik iş gücüne katılacağını ve alacağı ücreti etkileyebilir (Epstein & Heizler-Cohen, 2014). Şirketler kendi kültürel değerlerine, normlarına ve kodlarına sahip fertlerle çalışmak isteyebilirler. Bu durumu Mason'ın (2004) yaptığı çalışmada bulunan ampirik bir örnekle delillendirebiliriz. Bu araştırmada ABD'de yaşayan Hispanik

asıllı (Meksika ve Küba) olup Hispanik olmayan başka bir beyaz ırka ait bir kimliği benimseyenlerin, Hispanik kimliğine sahip olanlardan daha fazla maaş aldıkları ortaya çıkarılmıştır. Burada sizin doğduğunuz yerin kültürü ile yaşadığınız yerin kültürü arasındaki konumunuz önemlidir. Kökeniniz ile bağı kopardığınızda ise doğduğunuz ülke ile ya da yaşadığınız ülkedeki aynı kökene sahip insanlarla iş yapma ihtimalinizde düşmektedir. Kişinin ne yönde “etnikleşeceği” aynı zamanda ekonomik bir karardır. Manipülatif sözleşme ise hedef ülkenin kanunlarını ve dilini iyi bilmeyen göçmenleri zor duruma sokan sözleşmelerdir. Örneğin Singapur’da çalışanların %20’si acenteler ve işverenler tarafından kandırılmaktadır (Humanitarian Organization for Migration Economics, 2017). Bütün bu durumların en sert halini ise belgesiz göçmenler yaşamaktadır. Ülke yasalarına göre orada olmamaları gereken göçmenler yasalara başvuramayacakları için en ağır koşullara, hatta insani olmayan koşullara razı gelmektedir.

Beyin israfı, yüksek eğitilmiş göçmenlerin yaşadıkları ülkede potansiyellerini daha az kullandıklarını ifade eden bir kavramdır. Göçmenler aldıkları eğitimleri ve edindikleri donanımları yerli insanlara göre daha az kullanmaktadırlar. Kendi ihtisaslaştıkları alanlarda çalışmak istemelerine karşın göçmenler bir dizi engeller ile karşılaşmaktadır. Bu da beraberinde kendi seviyelerinin altında işlerde ya da başka alanlarda çalışma ile geçici ücretlere razı olmayı getirmektedir. Hakkettikleri konuma ve ücrete sahip olamayan işçilerin bilgileri ve yetenekleri potansiyellerinin çok altında gerçekleşerek donanımlı göçmen işçilerin hayatları ve emekleri harcanmaktadır (Pires, 2015).

Toplumsal yeniden üretim (maddi gen) ve matta etkisi, toplumsal hiyerarşinin sürekliliğini anlatan kavramlardır. Toplumsal yeniden üretim (maddi gen), düşük gelirli insanlar ile yüksek gelirli insanlar arasındaki sosyal eşitsizliğin nesiller boyunca aktarıldığını ifade eder ve sınıfsal geçişlerin yukarıya doğru hareketinin zorluğunu gösterir. İnsanlar belli bir statüye doğarlar ve o statü içinde hayatlarını idame ettirirler. Yetişkin olduklarında ise yine bu statüde devam ederler ve çocuklarına da bu durumu aktarırlar (Yanıklar, 2010). Toplumsal yeniden üretimi daha iyi açıklamak için matta etkisini de anlamak gerekir. Matta etkisi, sosyoekonomik seviyesi yüksek insanların başarıya ulaşmak için var olan imkanlarının fazla olmasından dolayı başarı ihtimalinin çok kuvvetli olması, ya da sosyoekonomik durumu düşük olan insanların eldeki imkansızlıklardan dolayı başarısızlık ihtimalinin çok kuvvetli olmasıdır. Matta etkisi sayesinde toplumsal yeniden üretim devamlılığını sağlamaktadır. Elbette bütün bu süreçlerden göçmen işgücü de etkilenmektedir (Özer, 2023). Göçmen işgücünün hiyerarşik konumu ekonomik durumlarından dolayı yerli halktan daha düşük durumdadır. Toplumsal yeniden üretim ile göçmenler nesiller boyunca bu konumu muhafaza etmekte ve yerli halka nazaran başarıya ulaşmak için birçok engelle mücadele etmektedir.

Göç endüstrisi, göç ile ilgili tüm ekonomik süreçleri ifade eden kavramdır. Göç, başlamadan önce, hareket esnasında ve hedef ülkeye varıldıktan sonra her daim iktisadi aktörlerle ve ağlarla var olmaktadır. Bu ekonomik ilişkiler her zaman olumlu neticelerle sonuçlanmamaktadır. Göç endüstrisi içinde iyi şeyler olduğu gibi kötü durumlarla da barındırmaktadır (Sørensen & Gammeltoft-Hansen, 2012). Göç başlamadan önce ajanslar tarafından yanlış ve manipüle edilmiş bir bilgi ile kaynak ülke vatandaşları göçe ikna edilebiliyor ya da paraları alınarak kandırılabilir. Göç esnasında transit ülkelerde konaklarken parasının karşılığını alamadığı gibi sınır muhafızlarından da rüşvet talep edilebiliyor (Schloenhardt, 2002). Eğer bir de yasa dışı olarak göç etmeyi planlıyorsa o zaman ya insan kaçakçılarının eline düşecek ya da göçmen kaçakçılarının. İnsan kaçakçıları göçmenleri göçe yardım etme bahanesiyle kaçırmaktadırlar. Ya zorla bir işte çalıştırmakta ya da organ çalma işlemi gibi suistimaller uygulamaktadır. Göçmen kaçakçıları ise insan kaçakçılarına göre nispeten iyidir. Onlar sadece yasadışı yollardan göçmenlere göç hizmeti sunmaktadır. Tabi bu kadar masum değildir. Genellikle fahiş ücretler alarak insani olmayan koşullarda göç temin etmektedirler ki bu bazen ölümle sonuçlanmaktadır (UNODC, 2011). Göç bittikten sonra ise kamu işlerinde sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu sıkıntıların aşılması için bazen rüşvet talep edilmektedir. Özellikle belgesiz göçmenler kamu haklarından faydalanamadıkları için kamu hizmetlerini ya alamamaktadır ya da özel kurumlardan bu hizmetleri para karşılığında almaktadır. Bunların dışında para kazandıkları yerlerde kötü şartlarda daha fazla çalıştırılarak yerli halka göre daha düşük ücretler almaktadırlar. Belgesiz oldukları ve paraya olan ihtiyaçlarından dolayı sigortasız ve güvencesiz olarak çalışmaya razı gelmektedirler. Bu da bazı sermaye odakları için ucuz ve istenilen bir işgücü olmakta ve göçmen emek sömürülmektedir (Barsky, 2016).

SONUÇ

Göç, karmaşık süreçleri içinde barındıran bir olgudur. Bu yüzden geçmişten günümüze bu olguyu çözümlemeye çalışan birçok teori ortaya atılmıştır. Çalışma içerisinde yer alan Ravenstein'in göç kanunları teorisi, itme-çekme teorisi, dünya sistemi (merkez-çevre) teorisi, göç sistemleri teorisi, kesişen fırsatlar teorisi, dual işgücü piyasası teorisi, ilişkiler ağı teorisi, neoklasik teori göç teorilerinin bir kısmını oluşturmaktadır. Bu teorileri genel olarak değerlendirildiğinde göçün sebebi olarak ekonomiyi gördükleri söylenebilir. Akyıldız (2016) Göç Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi isimli çalışmasında benzer bulgulara yer vermiştir. Göçün sebebi ekonomik olunca hareket yönü de ekonomik olarak daha gelişmiş bölgelere doğru olmaktadır. Günümüz göçlerini tanımlamada bu teoriler perspektif olarak zenginlik sunsa da tek başına bir teori göç kavramını açıklamada yetersiz kalmaktadır.

Göç genellikle daha müreffeh bir hayat için ekonomik sebeplerden ya da korunmak amacıyla yapılan bir harekettir (Barışık, 2020). Korunma amacı bile olsa bir süre sonra eğer belli bir sermayesi yoksa göçmen, ekonomik gerekçelerden dolayı bir işgücü haline gelmek zorundadır. Dolayısıyla düşük gelirli insanların göçü potansiyel bir işçi göçüdür. Martin'in (2005) Migrants in the Global Labor Market adlı çalışması da bu söylenenleri destekler niteliktedir. Bütün bu göçler kaynak ülke ile hedef ülke arasında belli rotalara sahiptir. Bu rotalardan kapasite olarak en büyükleri Güneybatı Asya, Orta Amerika, Orta Akdeniz, Doğu Afrika göç yollarıdır. Mekânlar arasında harekete imkân tanıyan tüm göç yolları ekonomik anlamda daha az gelişmiş bölgelerle daha fazla gelişmiş bölgeler arasındadır. Bu uluslararası göç hareket akışı ve sonucu bu çalışmada mekânsal ve ekonomik bağlamda değerlendirilmiştir. Uluslararası göç hareketiyle ilgili demografik (Dao vd., 2018), küreselleşme (Subaşı Ertekin & Yüce Dural, 2013), politik etkiler (De Haas vd., 2019) ve ekonomik büyüme (Koczan vd., 2021) bağlamlarında değerlendirmeler literatürde mevcuttur.

Göç hareketi bittikten sonra artık dağılım aşamasına geçilir. Göçmenler vardıkları destinasyonda belli mekânları seçerler ya da seçmek zorunda kalırlar. Göçmen dağılımına bakıldığında uluslararası bağlamda kendilerine yakın olan gelişmiş ülkeler ve bölgeler daha çok tercih edilmektedir. Ülke içinde ise, köylerden şehirlere ya da küçük şehirlerden büyük şehirlere doğru göçler neticesinde büyük şehirlerde göçmen sayısı daha fazladır. Şehir merkezlerinde ise ev fiyatlarının daha ucuz, iş imkanlarının çok, toplu taşıma ulaşımının kolay olduğu; yerliler için cazibesini kaybetmiş şehir merkezleri ya da şehir merkezinin dışındaki bölgelerde dağılım göstermektedirler. Dünya Ekonomik Forumu (WEF)'nin 2017 yılında yayınladığı dünyadan 20 büyük şehrin göçmen analizinin de içinde bulunduğu Migration and Its Impact On Cities adlı raporda yer alan bulgular da göçmenlerin cazip olmayan belli bölgelerde yoğunlaştığını desteklemektedir.

Göçmen işçiler, göç sürecinde ve vardıkları yerlerde yerli halkın yüzleşmediği ya da bu denli yaşamadığı sorunlarla muhatap olmaktadır. Göçmenlerin istenmeyen bir unsur olarak normalleştirildiği yönetim mantığı, başka kesimlere göre yaşadıkları dezavantajlı farklılığın neticesi mekânsal, çevresel, sosyal adaletsizlik, başka olmaktan kaynaklı ırka ve yerleşim yerine dayalı ayrımcılık, uyum sağlama sıkıntısı olan "etnikleşme", mekânsal ayrışma, ücret hırsızlığı ve manipülatif sözleşme, yüksek eğitilmiş göçmenlerin potansiyellerinin tamamını kullanamamaları ifade eden beyin israfı, sistemin sürdürülebilirliğinin teminatı toplumsal yeniden üretim (maddi gen) ve matta etkisi, göç endüstrisinde gerçekleşen iktisadi sömürü göçmenlerin karşı karşıya kaldıkları sorunlardır.

Göç alan ve gündeminde sürekli göç ve göçmenler olan bir ülkede göç ile yapılmış çalışmalara ihtiyaç vardır. Konunun doğrudan araştırılması ya da göçmenlerin yaşadıkları haksızlıkları da içerecek pek çok bağlamda göç endüstrisi hakkında çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır ve bu yönde çalışmalar yapılmalıdır. Coğrafya derslerinde göç türlerini tanımlayıp geçmekten ziyade göçün ekonomik, sosyal ve bireysel avantajları ve zorlukları da konulara dahil edilmelidir.

| EXTENDED ABSTRACT |

Spatial Movement-Distribution of Migrant Labor and the Problems They ExperienceSedat EKİNCİ*, Ali Osman KOCALAR**INTRODUCTION**

Migrants migrate with certain motivations brought about by their socio-economic conditions. The most important of these motivations is to find a job. Labor migration is generally defined as a movement across countries and cities in order to find a job. According to Yıldırımoglu (2005), “the displacement of labor through external migration or internal migration due to social and economic reasons is defined as labor migration” (Yıldırımoglu, 2005). This migration for a better life is an economic need rather than a choice (Subaşı Ertekin & Yüce Dural, 2013). Those who participate in this migration are called migrant labor (workforce) (Dakua, 2019). There are approximately 169 million migrant workers in the world, and this migrant worker constitutes 5% of the total workforce (International Labor Organization, 2021a). When we look at the sectoral distribution of migrant labor, the majority works in the service sector. 66.2% of migrant labor works in the service sector, 26.72% in industry, and 7.1% in agriculture. Proportionally more men work in the industry and agriculture sectors, while proportionally more women work in the service sector. Women have a higher share in the service sector due to their work in housework and the health sector. Men, on the other hand, have a higher share in the industry sector than women because they work in heavy work such as manufacturing and construction (International Labor Organization, 2021b).

This research is an examination of migrant labor in a spatial context. However, the research was written to explain the spatial movement and distribution of migrant labor in the economic context and the problems experienced by migrant labor. Therefore, it aims to explain the spatial movement and distribution process created by migration and the problems that arise as a result of these. In line with the purpose and objective of this research, answers are sought to the questions “What is the structure of the spatial movement-distribution of migrant labor?”, “What are the problems experienced by migrants?” The study addresses the movements of migrant labor and the economic and spatial effects of the resulting distributions. It is important that this research draws attention to the problems of migrant workers with a critical approach and contributes to the issue of migration in an academic context.

MIGRATION THEORIES AND MIGRANT LABOR

Attempts to analyze the migration of migrant labor and other migrations have led to the emergence of migration theories. Migration theories are theories that contain more than one perspective used to understand the causes of migration. Each theory addresses migration in certain contexts and is insufficient to explain migration alone (Gezgin, 1991). These theories

sometimes contradict each other and sometimes complement each other. When all migration theories are evaluated, the direction of international movement is towards economically developed countries. The greatest motivation for people to migrate is economic reasons (Table 1). The existence of negative conditions such as unemployment and low wages in the source country and positive conditions such as welfare, need for labor, and higher wages in the target country make migration permanent. It should not be forgotten that migration theories are perspectives that look at the migration process from a certain point rather than trying to explain all migration processes.

SPATIAL MOVEMENT AND DISTRIBUTION OF MIGRANT LABOR

Internationally, the distribution of immigrants is concentrated in developed countries. When we detach the perspective from the international context and focus it within the country, the migration movement is from village to city or from city to larger city. Therefore, the areas where immigrants are concentrated within the country are mostly large cities (UN Department of Economic and Social Affairs – Population Division, 2013). Cities are the main locations for migration. They are large centers where people come to settle or leave. Cities such as New York and London are at the top of the cities that have taken their current form with migration. Large cities such as Istanbul, Toronto, Warsaw, Nairobi, Shenzhen have also been shaped by migration. However, the diversity of religion and culture that immigrants have in these cities; problems such as housing and social segregation and inequality cause the formation of unique social and spatial landscapes in cities. For this reason, immigrants have not been able to show an equal distribution throughout the city (Pisarevskaya & Scholten, 2022).

Migrants who come to developed places and experience them later motivate and facilitate new migrations with the networks they establish within the source country (country of immigration) and the destination country (country of arrival). Migrations trigger other migrations and create certain spatial-social configurations and spatial patterns in the places receiving migration. The concentration of the city population by migration from outside is balanced by the expansion of the city in a spatial sense. The core area where migrants come from and the expansion area that generally develops around the core area change the pattern and width of the city. It should not be forgotten that spatial patterns may develop differently depending on the locality of each city (Ma et al., 2021). The population and area distribution that emerges as a result of migration movement brings about new spatial patterns as well as social changes. Sometimes the place becomes a place full of problems for its new residents.

PROBLEMS OF MIGRANT LABOR

Governmentality is the mind that determines and decides what is good or bad, and derives its power from the state. In this era of nation states, governmentality sees other elements coming with immigration as a threat to the current dynamics, since it centers on the nations that form the states. According to this logic, immigrants (especially immigrant labor) are a demographic and sometimes economic threat that increases the existing complexity in the country and damages the national identity (Astonitas, 2025).

Spatial, environmental and social injustice are serious problems that immigrants experience every day. The places where immigrant labor lives, works and spends time have a negative difference compared to native people as a result of their socioeconomic status. A significant portion of immigrants live in shantytowns or small apartments in poorly maintained neighborhoods. Spatial injustice shapes the appearance of immigrant neighborhoods. These places, which are modest compared to their surroundings and pose a security problem for foreigners, are also places where environmental injustice is embodied. These places, which are left behind from environmental services such as parks, nursing homes, childcare centers and parking lots, have environmental burdens such as garbage collection centers, waste facilities and factories. Social injustice lies at the root of all these injustices. In general, the fact that immigrant labor has a lower income level than native people allows them to acquire lower status in a hierarchical society (Samacá Pulido, 2022).

Discrimination based on race and place of residence makes immigrants the other of the place and society where they live. Recently, increasing xenophobia makes it difficult for locals to accept immigrants as an element of the place they live. However, due to the intersectionality of the socioeconomic status of migrant workers with other differences, discrimination based on place of residence and race increases against immigrants (Fibbi, Midtbøen & Simon, 2021). Thanks to the networks they establish in the target country, immigrants cluster in certain parts of the cities. This creates a spatial difference between them and the locals. Over time, this difference builds antagonism due to xenophobia and fear of what is different. In other words, antagonism between us and them develops, and the places where immigrants live have a negative perception in the locals. Consequently, these areas are often subjected to discrimination by the native population, which constitutes the majority of the city. The lack of acceptance in a country different from their homeland renders migrants individuals caught in a state of in-betweenness (Murphy, 2018).

The “ethnosizing” immigrants and translocal identity are concepts that describe how immigrants do not have a stable identity. The concept of “ethnosizing” refers to the change in ethnic identity experienced by immigrants. Immigrants position themselves against the new culture they will live in. This emerges as four dimensions: integration, assimilation, separation and marginalization. The integration dimension represents adaptation to the new culture and acculturation. Here, the immigrant has taken on a certain amount of the elements of the new culture. In the assimilation dimension, the immigrant has almost abandoned his/her own culture and has internalized the new culture. In the separation dimension, there is no acculturation movement as in integration and assimilation. On the contrary, there is an attempt to reject the new culture, which creates a weak participation in the new culture. Therefore, the immigrant sees himself/herself as a stranger to the new culture. Marginalization, on the other hand, includes a certain degree of discomfort, hatred and extreme nationalism towards the new culture, beyond separation. This shows that people are more aggressive towards the new culture. As a result of marginalization, even if generations change, the old culture is somehow preserved (Zimmermann et al., 2006). Translocal identity can be expressed as adopting identities belonging to more than one location (Özgür, 2018). This is a very natural situation. However, if a person cannot successfully integrate their culture, they may experience identity confusion.

Spatial segregation is defined as the spatial separation of immigrants, and the clustering of the immigrant population in certain places instead of being distributed as equally as the native population. The population coming with immigration is concentrated in certain places for certain reasons (proximity to business centers, cheap housing, etc.) (STATEC, 2023). The spatial segregation of immigrants creates places where worlds are built that are different from the places where natives live. These places are areas that experience economic inequality and spatial injustice. These places are sometimes located in areas that have lost their appeal in the city center and sometimes outside the city. Immigrant neighborhoods located outside the city may be included in the city center over time depending on the growth of the city and may be surrounded by native neighborhoods. This area, which can be considered an enclave for natives and an exclave for immigrants, can cause spatial confinement for both segments (Panori et al., 2019).

Wage theft and manipulative contracts are problems that migrant workers experience with employers. Migrants earn lower wages than locals due to their ethnic origins. They may be exposed to work-related problems such as undeclared work, unauthorized wage deductions, and late payment of wages. Manipulative contracts are contracts that put migrants who do not know the laws and language of the target country in a difficult situation. For example, 20% of workers in Singapore are deceived by agencies and employers (Humanitarian Organization for Migration Economics, 2017). The most severe of all these situations are experienced by undocumented migrants. According to the laws of the country, migrants who should not be there accept the harshest conditions, even inhumane conditions, because they cannot apply to the law.

Brain waste is a concept that expresses that highly educated migrants use their potential less in the country they live in. Migrants use the education they receive and the skills they acquire less than locals. Despite wanting to work in their own specialized fields, migrants face a series of obstacles. This brings with it the acceptance of temporary wages by working in jobs below their level or in other fields. The knowledge and skills of workers who do not have the position and wage they deserve are realized far below their potential, and the lives and labor of equipped migrant workers are wasted (Pires, 2015).

Social reproduction (material gene) and the matta effect are concepts that describe the continuity of social hierarchy. Social reproduction (material gene) expresses that social inequality between low-income people and high-income people is transmitted across generations and shows the difficulty of upward class transitions. People are born into a certain status and continue their lives within that status. When they become adults, they continue this status and pass it on to their children (Yanıklar, 2010). In order to better explain social reproduction, it is necessary to understand the matta effect. The matta effect is the very strong possibility of success for people with high socioeconomic status due to the high opportunities they have to achieve success, or the very strong possibility of failure for people with low socioeconomic status due to the impossibilities at hand. Thanks to the Matta effect, social reproduction ensures continuity. Of course, migrant labor is also affected by all these processes (Özer, 2023). The hierarchical position of migrant labor is lower than the local people due to their economic situation. With social reproduction, migrants maintain this position for generations and struggle with many obstacles to achieve success compared to the local people.

The migration industry is the concept that refers to all economic processes related to migration. Migration always exists with economic actors and networks before it starts, during the movement and after reaching the destination country (Sørensen & Gammeltoft-Hansen, 2012). Before migration starts, citizens of the source country can be convinced to migrate or deceived by taking their money with false and manipulated information by agencies. During migration, they cannot get their money's worth while staying in transit countries and they can also demand bribes from border guards (Schloenhardt, 2002). If they also plan to migrate illegally, then they will either fall into the hands of human smugglers or migrant smugglers. Human smugglers kidnap migrants under the pretext of helping them migrate. They either force them to work in a job or apply abuses such as organ harvesting. Migrant smugglers are relatively better than human smugglers. They only provide migration services to migrants through illegal means. Of course, they are not that innocent. They often charge exorbitant fees to ensure migration under inhumane conditions, which sometimes result in death (UNODC, 2011).

RESULTS

After the migration movement is over, the distribution phase begins. Migrants choose or are forced to choose certain places in the destination they arrive at. When looking at the distribution of migrants, developed countries and regions that are close to them in the international context are preferred more. Within the country, as a result of migration from villages to cities or from small cities to large cities, the number of migrants is higher in large cities. In city centers, they are distributed in city centers or areas outside the city center where house prices are cheaper, job opportunities are abundant, and public transportation is easy; and which have lost their appeal for locals. The findings in the report titled Migration and Its Impact on Cities, published by the World Economic Forum (WEF) in 2017, which also includes the migration analysis of 20 major cities in the world, also support the fact that migrants are concentrated in certain unattractive regions.

Migrant workers encounter problems that locals do not face or do not experience to such an extent during the migration process and in the places they arrive. Governmentality that normalizes immigrants as an unwanted element, spatial, environmental and social injustice as a result of the disadvantageous difference they experience compared to other segments, discrimination based on race and place of residence due to being different, "ethnosizing" which is the difficulty of adaptation, spatial segregation, wage theft and manipulative contract, brain waste which means that highly educated immigrants cannot use their full potential, social reproduction (material gene) and the matta effect which guarantee the sustainability of the system, economic exploitation which takes place in the immigration industry are the problems that immigrants face.

KAYNAKÇA

- Akyıldız, İ. E. (2016). Göç teorilerinin karşılaştırmalı analizi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 35(2), 127-176.
- Ari, Y. O. (2020). Çağdaş Göç teorileri çerçevesinde küresel göçlerin ekonomik belirleyicileri. A. Kara (Ed.), *Ekonomi Perspektifinden Sosyal bilimlerde güncel çalışmalar* (s. 31-45) içinde. Gazi Kitabevi.
- Astonitas, L. M. (2025). *Development subjectivities, governmentality, and migration management in the pacific*. Cambridge University Press.

- Barişık, S. (2020). *Küreselleşen dünyada fırsat eşitliği arayışında uluslararası göç ve Türkiye'nin Suriye deneyimi*. Gazi Kitabevi.
- Barsky, R. (2016). *Undocumented immigrants in an era of arbitrary law: The flight and the plight of people deemed 'illegal'*. Routledge.
- Beets, G., & Willekens, F. (2009). The global economic crisis and international migration: An uncertain outlook. *Vienna Yearbook of Population Research*, 7, 19-37.
- Berk, F. M. (2020). Göç fenomeni: tarihsel perspektif bağlamında ilk insan göçleri. *OANNES-Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 115-134.
- Black, J. (2021). Global migration indicators 2021. International Organization for Migration (IOM), Retrieved from https://publications.iom.int/system/files/pdf/Global-Migration-Indicators-2021_0.pdf
- BM Ekonomik ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı (DESA), (2022). International migration 2020 highlights. United Nations Publication, Retrieved from <https://www.un.org/en/desa/international-migration-2020-highlights>
- BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı (DESA) Nüfus Bölümü, (2013). World population policies 2011. United Nations Publication, Retrieved from <https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/policy/WPP2011/wpp2011.pdf>
- Bozkaya, Ş., & Kum, H. (2022). Neoklasik makro göç kuramı çerçevesinde uluslararası göç: En çok göç alan ülkeler üzerine bir analiz. *International Journal of Social Inquiry*, 15(1), 177-194. <https://doi.org/10.37093/ijsi.1007970>
- Capps, R., Fix, M., Henderson, E., & Reardon-Anderson, J. (2005). A profile of low-income, working immigrant families. *The Urban Institute*, B-67.
- Chai, Y., Zhang, Y., & Liu, Z. L. (2011). Spatial differences of home-work separation and the impacts of housing policy and urban sprawl: Evidence from household survey data in Beijing. *Acta Geographica Sinica*, 66(2), 157-166.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 67-91.
- Dakua, T. (2019). Labour migration. *International Journal of Research in Geography*, 5(1).
- Dao T. H., Docquier F, Maurel, M., Schaus, P. (2018) Global migration in the 20th and 21st centuries: The unstoppable force of demography. FERDI Working paper P223, Retrieved from <https://ferdi.fr/dl/df-Zk26mfKfrFABx6eLN4wnhGRa/ferdi-p223-global-migration-in-the-20th-and-21st-centuries-the-unstoppable.pdf>
- De Haan, A., & Yaqub, S. (2010). Migration and poverty: Linkages, knowledge gaps and policy implications. In K. Hujo & N. Piper (Eds.), *South-South migration: Implications for social policy and development* (pp. 190-219). Palgrave Macmillan UK.
- De Haas, H., Czaika, M., Flahaux, M. L., Mahendra, E., Natter, K., Vezzoli, S., & Villares-Varela, M. (2019). International migration: Trends, determinants, and policy effects. *Population and Development Review*, 45(4), 885-922.
- Dedeoğlu, S. ve Ekiz Gökmen, Ç. (2020). Göç teorileri, göçmen emeği ve entegrasyon: Kadınların yeri. K. Biehl ve D. Daniş (Ed.), *toplumsal cinsiyet perspektifinden Türkiye'de göç araştırmaları* içinde (ss. 18-37). SU Gender ve GAR.
- Demir, E. (2023). Uluslararası göç teorileri üzerine sosyoekonomik bir değerlendirme. *Turkish Academic Research Review*, 8(4), 1407 – 1428.
- Develi, E. (2017). 21. Yüzyılda göç olgusu: uluslararası göç teorilerinin ekonomi politiği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1343-1353.
- Dünya Ekonomik Forumu (WEF). (2017). Migration and Its Impact on Cities. World Economic Forum. Retrieved from <https://www.weforum.org/publications/migration-and-its-impact-on-cities/>
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22. <https://doi.org/10.20493/bt.71783>
- Ela Özcan, E. D. (2016) Çağdaş göç teorileri üzerine bir değerlendirme, *İş ve Hayat*, 2(4), 183-215.
- Epstein, G. S., & Heizler-Cohen, O. (2015). Ethnosizing immigrants: A theoretical framework. *Centro Studi Luca d'Agliano Development Studies Working Paper*, 384.
- Gezgin, M. F. (1991). İşgücü göçü teorileri. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 23, 31-50.
- Humanitarian Organization for Migration Economics. (2017). Wage theft and exploitation among migrant workers in Singapore, 23 Şubat 2025 tarihinde <https://www.home.org.sg/statements/wage-theft-and-exploitation-among-migrant-workers> adresinden edinilmiştir.
- Kansu Karadağ, A. (2018). Göç, yoksulluk ve insan hakları. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 485-498. <https://doi.org/10.21492/inuhfd.477182>
- Koczan, Z., Peri, G., Pinat, M., & Rozhkov, D. (2021). The impact of international migration on inclusive growth: A review. International Monetary Fund Working Paper No. 2021/088, Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/03/19/The-Impact-of-International-Migration-on-Inclusive-Growth-A-Review-50169>
- Kraler, A., Reichel, D. (2022). Migration statistics. In P. Scholten (Eds.), *Introduction to migration studies* (pp. 439-462). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8_27
- Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3, 47-57.
- Liu, J., Meng, B., Yang, M., Peng, X., Zhan, D., & Zhi, G. (2022). Quantifying spatial disparities and influencing factors of home, work, and activity space separation in Beijing. *Habitat international*, 126. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2022.102621>
- Ma, Z., Zhang, S., & Zhao, S. (2021). Study on the spatial pattern of migration population in Egypt and its flow field characteristics from the perspective of "source-flow-sink". *Sustainability*, 13(1), 350. <https://doi.org/10.3390/su13010350>

- Manning, P. (2015). Migration in human history. In D. Christian (Eds.), *The cambridge world history: Volume 1, introducing world history, to 10,000 bce* (pp. 277-310). Cambridge University Press.
- Martin, P. L. (2005). *Migrants in the global labor market*. Global Commission on International Migration.
- Mason, P. L. (2004). Annual income, hourly wages, and identity among Mexican-Americans and other latinos. *Industrial Relations: A Journal of Economy & Society*, 43(4), 817-834. <https://doi.org/10.1111/j.0019-8676.2004.00363.x>
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (1993). Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431-466.
- McAuliffe, M., & L.A. Oucho (Eds.). (2024). World Migration Report 2024. International Organization for Migration (IOM), Geneva. Retrieved from <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2024>
- McDermott, M., Knowles, E. D., & Richeson, J. A. (2019). Class Perceptions and Attitudes Toward Immigration and Race Among Working-Class Whites. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 19(1), 349-380. <https://doi.org/10.1111/asap.12188>
- Murphy, C. C. (2018). The spatial impact of migration. *The Journal of Public Space*, 3(3), 159-170. <https://doi.org/10.32891/jps.v3i3.1139>
- Orallı, L. E., & Atasever, B. (2023). Modern göç teorileri. *TESAM Strateji Akademik Aktüel Dergi*, 5, 33-35.
- Özer, M. (2023). Matta etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 19(4), 974-984. <https://doi.org/10.17130/ijmeh.1374798>
- Özgür, E. M. (2018). Küresel göçün sosyo-mekânsallığı: ulusötesi mekânlar/yerelötesi yerler, topluluklar ve kimlikler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 16(1), 1-35.
- Panori, A., Psycharis, Y., & Ballas, D. (2019). Spatial segregation and migration in the city of Athens: Investigating the evolution of urban socio-spatial immigrant structures. *Population Space and Place*, 25(5), Article e2209. <https://doi.org/10.1002/psp.2209>
- Perruchoud, R., & Redpath-Cross, J. (ed), (2004) *Göç terimleri sözlüğü*. IOM (Uluslararası göç örgütü).
- Pires, A. J. G. (2015). Brain drain and brain waste. *Journal of Economic Development*, 40(1), 1-34.
- Pisarevskaya, A., & Scholten, P. (2022). Cities of migration. In P. Scholten (Eds.), *Introduction to migration studies* (pp. 249-262). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8_16
- Radjenovic, A. (2017). Secondary movements of asylum seekers in the EU asylum system. European Parliamentary Research Service. Retrieved from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762326/EPRS_BRI\(2024\)762326_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762326/EPRS_BRI(2024)762326_EN.pdf)
- Samacá Pulido, J. (2022). Social justice as a moral and normative framework for social intervention with migrant citizens. *Cadernos Brasileiros de Terapia Ocupacional*, 30(spe), e3066. <https://doi.org/10.1590/2526-8910.ctoAR232230662>
- Schloenhardt, A. (2002). Organised crime and migrant smuggling: Australia and Asia Pacific. Australian Institute of Criminology Research and Public Policy Series, No. 44. Retrieved from <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/rpp044.pdf>
- Shiraliyev, M. (2022). *Göç kuramları: Kesişen fırsatlar ve ilişkiler ağı üzerine bir inceleme*. Küresel İklim Krizi ve Yeni Ekonomik Yapı Gençlerle 360 Derece 8. Uluslararası Öğrenci Kongresi, Manisa, Retrieved from https://www.academia.edu/95820754/G%C3%96%C3%87_KURAMLARI_KES%C4%B0%C5%9EEN_FIRSATLAR_VE_%C4%B0%C4%B0%C5%9E%C4%B0LER_A%C4%9E_%C3%9CZER%C4%B0NE_B%C4%B0R_%C4%B0NCELEME
- Sinin, S. (2023). Tarihsel süreçte göç olgusu ve göç kuramları üzerine genel bir değerlendirme. Y. E. Tansü (Ed.), *Tarih alanında seçme yazılar-VI* içinde (s. 31-48). Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub397.c1738>
- Skeldon, R. (2008). Migration and development. United Nations Expert Group Meeting on International Migration and Development in Asia and The Pacific, Retrieved from https://www.un.org/en/development/desa/population/events/pdf/expert/14/P04_Skeldon.pdf
- Sørensen, N. N., & Gammeltoft-Hansen, T. (2012). The migration industry and future directions for migration policy. *DIIS Policy Brief*, 2012 (April).
- STATEC. (2023). RP 1st results 2021 N°09 – Geographical distribution of immigrants in Luxembourg: Spatial dynamics and segregation with natives, 2023, 03 Temmuz 2024 tarihinde <https://statistiques.public.lu/fr/recensement.html> adresinden edinilmiştir.
- Subaşı Ertekin, M. & Yüce Dural, B. (2013). International migration movements in the waves of globalization. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (10), 45-66.
- Şen, B., & Şen, A. A. (2015). İstanbul'un öteki yüzü ve araftakiler: Suriçi İstanbul'da göç, yoksulluk ve göçmen mekânları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 31-58.
- Takenaka, A. (2007). Secondary migration: Who re-migrates and why these migrants matter. *Migration Information Source*, 26, 1-13.
- Tamer, M. (2020). Uluslararası göç ve teorileri. *Premium e-Journal of Social Science (PEJOSS)*, 4(8), 274-282.
- TDK (2023). Güncel Türkçe sözlük, 16 Temmuz 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- The World Bank. (2022). Poverty, 16 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty> adresinden edinilmiştir.
- TÜİK. (2024). Yoksulluk ve yaşam koşulları istatistikleri, 2023, 16 Temmuz 2024 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2023-53713> adresinden edinilmiştir.
- Uluslararası Çalışma Örgütü. (2021a). Küresel işgücü göçü 5 milyon arttı, 5 Ekim 2024 tarihinde [https://www.ilo.org/tr/resource/news/kuresel-isgucu-gocu-5-milyon-artti#:~:text=CENEVRE%20\(ILO%20Haber\)%20%E2%80%93%20Uluslararası%20B1,y%C4%B1l%C4%B1nda%2016%2C8%20milyona%20ula%C5%9F%C4%B1](https://www.ilo.org/tr/resource/news/kuresel-isgucu-gocu-5-milyon-artti#:~:text=CENEVRE%20(ILO%20Haber)%20%E2%80%93%20Uluslararası%20B1,y%C4%B1l%C4%B1nda%2016%2C8%20milyona%20ula%C5%9F%C4%B1) adresinden edinilmiştir.

- Uluslararası Çalışma Örgütü. (2021b). ILO global estimates on international migrant workers results and methodology, 10 Ekim 2024 tarihinde https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_808935.pdf adresinden edinilmiştir.
- UNICEF. (2024). World refugee day: The biggest migration routes in the world, 30 Haziran 2024 tarihinde <https://www.unicef.ch/en/current/blog/2024-06-19/world-refugee-day-biggest-migration-routes-world#:~:text=The%20biggest%20migration%20routes%20in%20the%20world%20include%20the%20Central,have%20to%20traverse%20several%20countries.> adresinden edinilmiştir.
- UNODC. (2011). Smuggling of migrants a global review and annotated bibliography of recent publications. United Nations, Retrieved from https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Migrant-Smuggling/Smuggling_of_Migrants_A_Global_Review.pdf
- Uslu Ak, B. (2021). Göç kavramı ve kuramları. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(72), 1749-1758. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2579>
- Yanıklar, C. (2010). Kültürel Sermaye, Eğitim ve Toplumsal Tabakalaşma: Pierre Bourdieu'nün Yeniden Üretim Kuramına Eleştirel Bir Bakış. *Sosyoloji Dergisi*, (22), 121-138.
- Yıldırımoglu, H. (2005). Uluslararası emek göçü: Almanya'ya Türk emek göçü. *Kamu-İş Dergisi*, 8(1), 1-24.
- Yıldız, A. (2022). Bir araştırma metodolojisi olarak sistematik literatür taramasına genel bakış. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 367-386.
- Zanabazar, A., Kho, N. S., & Jigjiddorj, S. (2021). The push and pull factors affecting the migration of Mongolians to the Republic of South Korea. *SHS Web of Conferences*, 90, p. 01023. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202.190.01023>
- Zimmermann, K. F., Gataullina, L. & Constant, A. F. (2006): Ethnosizing immigrants. *Journal of Economic Behavior Organization*, 69(3), 274-287.